

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk

w sprawie **M. K.**

ukaranego z art. 119 § 1 k.w.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 5 marca 2025 r.,

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść obwinionego

od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy-Żoliborza w Warszawie

z dnia 21 stycznia 2020 r., sygn. akt III W 672/19,

**1. uchyla zaskarżony wyrok i na podstawie art. 5 § 1 pkt 4 k.p.w.
w zw. z art. 45 § 1 k.w. umarza postępowanie;**

**2. kosztami postępowania w sprawie o wykroczenie obciąża
Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy dla Warszawy-Żoliborza w Warszawie wyrokiem z dnia 21 stycznia 2020 r., sygn. akt III W 672/19, uznał obwinionego M. K. za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu, to jest tego, że w dniu 8 maja 2018 r. w W. przy

ul. W. [...], dokonał kradzieży telefonu komórkowego marki S. o nr IMEI: [...] o wartości 429,90 złotych na szkodę W. S. , stanowiącego wykroczenie z art. 119 § 1 k.w. i na podstawie art. 119 § 1 k.w. w zw. z art. 24 § 1 k.w. wymierzył mu karę grzywny w wysokości pięciuset złotych, obciążając jednocześnie kosztami postępowania.

Wskazany wyrok uprawomocnił się w dniu 29 stycznia 2020 r., bez postępowania odwoławczego.

Od powyższego wyroku kasację złożył Prokurator Generalny. Zaskarżył orzeczenie Sądu Rejonowego dla Warszawy-Żoliborza w Warszawie w całości na korzyść obwinionego M. K. , podnosząc zarzuty:

„1. rażącego i mającego istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenia przepisów postępowania, a mianowicie art. 113 k.p.k. w zw. z art. 38 § 1 *in fine* k.p.w., polegającego na niepodpisaniu wyroku przez sędziego orzekającego w sprawie, co stanowi bezwzględną przyczynę uchylenia orzeczenia, określoną w art. 104 § 1 pkt 2 k.p.w.;

2. rażącego i mającego istotny wpływ na treść wyroku naruszenia przepisów postępowania, a mianowicie art. 21 § 2 k.p.w. oraz art. 21 § 3 k.p.w. w zw. z art. 21 § 1 pkt 2 k.p.w., polegającego na zaniechaniu wydania przez Sąd postanowienia stwierdzającego brak obligatoryjności obrony i jednoczesnym odstąpieniu od ustanowienia dla obwinionego obrońcy z urzędu i wezwania tegoż obrońcy na rozprawę główną, podczas gdy Sąd powziął uzasadnioną wątpliwość co do zdolności rozpoznania przez obwinionego znaczenia czynu i pokierowania swoim postępowaniem w chwili popełnienia zarzuczonego mu wykroczenia oraz odnośnie do tego, czy stan jego zdrowia psychicznego pozwala na udział w postępowaniu i prowadzenie obrony w sposób samodzielny oraz rozsądny, w konsekwencji czego przeprowadzenie czynności procesowych pod nieobecność obrońcy, którego uczestnictwo miało charakter obligatoryjny, stanowi bezwzględną przyczynę uchylenia orzeczenia, określoną w dyspozycji art. 104 § 1 pkt 6 k.p.w.”.

W oparciu o te zarzuty autor kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy-Żoliborza w Warszawie i umorzenie postępowania na podstawie art. 5 § 1 pkt 4 k.p.w. w zw. z art. 45 § 1 k.w.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego wniesiona na korzyść obwinionego okazała się oczywiście zasadna, co umożliwiło jej rozpoznanie na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Przeprowadzana na potrzeby rozpoznania kasacji Prokuratora Generalnego analiza akt postępowania o wykroczenie o sygn. III W 672/19 prowadzi do wniosku, że Sąd Rejonowy dla Warszawy-Żoliborza w Warszawie, po rozpoznaniu jednoosobowo sprawy obwinionego M. K. , w dniu 21 stycznia 2020 r. ogłosił wyrok, który pomimo adnotacji zawartej w treści protokołu jego publikacji (k. 93) nie został jednak faktycznie podpisany przez sędziego orzekającego. Co więcej badanie akt o sygn. III W 672/19 nie pozwoliło stwierdzić, że w sprawie ujawniły się okoliczności pozwalające na domniemanie, że doszło do przypadkowej utraty, zniszczenia lub też załączenia wskazanego wyroku do akt innego postępowania (k. 96). Jednocześnie lektura akt postępowania o wykroczenie o sygn. III W 672/19 doprowadziła do wniosku, że znajdujący się na k. 94 niepodpisany wyrok z dnia 21 stycznia 2020 r. - na którym stwierdzono jego prawomocność - stanowi oryginał wydanego orzeczenia, co z kolei prowadzi do konstatacji, że doszło do rażącego naruszenia przez Sąd *meriti* art. 113 k.p.k., który na mocy art. 38 § 1 *in fine* k.p.w. ma zastosowanie w postępowaniu w sprawach o wykroczenia. Powyższe ma charakter bezwzględnej przyczyny odwoławczej, określonej w art. 104 § 1 pkt 2 k.p.w., której konsekwencją jest potrzeba uchylenia zaskarżonego wyroku i to niezależnie od wpływu wskazanego uchybienia na treść orzeczenia (por. wyroki Sądu Najwyższego z dni: 21 lutego 2013 r., V KK 442/12; 6 grudnia 2012 r., V KK 312/12; 19 grudnia 2018 r., II KK 453/18; 10 lutego 2021 r., V KK 18/21).

Co więcej, powyższe nie jest jedynym uchybieniem stanowiącym bezwzględną przyczynę odwoławczą, którą dotknięty jest zaskarżony kasacją Prokuratora Generalnego wyrok.

Należy zauważyć, że z chwilą powzięcia przez Sąd Rejonowy uzasadnionej wątpliwości co do poczytalności obwinionego w rozumieniu art. 21 § 1 pkt 2 k.p.w., przejawem której było wydanie postanowienia o dopuszczeniu z urzędu dowodu z opinii sądowo-psychiatrycznej (k. 76v) i skierowanie obwinionego na badanie (k. 80), obowiązkiem sądu *meriti* było po pierwsze wyznaczenie M. K. obrońcy z urzędu, a po drugie – w wypadku rozpoznania sprawy na rozprawie – zapewnienie

obligatoryjnego udziału obrońcy (art. 21 § 3 k.p.w.), do czego jednak na gruncie analizowanej sprawy nie doszło (k. 87-89).

Przypomnieć należy, że obrona obligatoryjna w takim wypadku (art. 21 § 1 pkt 2 k.p.w.) ustaje dopiero z chwilą wydania przez sąd postanowienia uznającego za uzasadnioną opinię biegłego psychiatry, że czyn obwinionego nie został popełniony w warunkach wyłączenia lub znacznego ograniczenia zdolności rozpoznania znaczenia czynu lub kierowania swoim postępowaniem i stan psychiczny obwinionego pozwala na udział w postępowaniu i prowadzenie obrony w sposób samodzielny i rozsądny. Tego rodzaju wnioski opinii biegłego psychiatry nie powodują automatycznie ustania obrony obligatoryjnej, a konieczne jest w tej mierze wydanie odrębnej decyzji procesowej przez sąd (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2021 r., IV KK 521/21).

Sąd *meriti* takiego postanowienia nie wydał, odstępując zarazem od wyznaczenia obwinionemu obrońcy. Tym samym, kwestionowany wyrok o sygn. akt III W 672/19 został wydany z rażącą obrazą art. 21 § 2 k.p.w. oraz art. 21 § 3 k.p.w. w zw. z art. 21 § 1 pkt 2 k.p.w., co także stanowi bezwzględną przyczynę uchylenia orzeczenia, w tym przypadku określoną w dyspozycji art. 104 § 1 pkt 6 k.p.w.

Biorąc pod uwagę, że do popełnienia zarzucanego M. K. czynu doszło w dniu 8 maja 2018 r., stwierdzić jednocześnie należy, iż zgodnie z brzmieniem art. 45 § 1 k.w., karalność analizowanego wykroczenia ustała z dniem 8 maja 2021 r., czyli z upływem łącznie trzech lat liczonych od daty zdarzenia, z uwzględnieniem tego, że przed upływem roku od daty czynu zostało wszczęte postępowanie (k. 35). W konsekwencji powyższego, po uchyleniu zaskarżonego wyroku postępowanie winno zostać umorzone w oparciu o unormowanie zawarte w dyspozycji art. 5 § 1 pkt 4 k.p.w. w zw. z art. 45 § 1 k.w., jako rozstrzygnięcie zamykające ostatecznie kwestię odpowiedzialności obwinionego za zarzucane mu wykroczenie, zważywszy, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie daje podstaw do wydania wyroku uniewinniającego.

Mając na względzie powyższe, niniejsza kasacja, wniesiona na korzyść obwinionego wraz z wnioskiem o uchylenie wadliwego wyroku i umorzenie postępowania na podstawie art. 5 § 1 pkt 4 k.p.w. w zw. z art. 45 § 1 k.w., jest uzasadniona.

Konsekwencją powyższego było również obciążenie Skarbu Państwa kosztami postępowania w sprawie o wykroczenie (art. 119 § 2 pkt 1 k.p.w.).

[J.J.]

[a.ł]